

מתוך זיכרונותיו של הרב מיכאל דב וייסמנדל

סופר לי שאיש יהודי מברטיסלווה יצא ממסע גירוש לחרות בהשתדלות ויסליצני עצמו, על ידי סרסרות של איזה גרמני מן הפולקסדויטשה, בנתינה של חפצים שווים כסף, ולא כסף רב. אמרתי בלבי, אם לוקח שוחד עבור יחיד, למה לא יקח עבור רבים?

למודים היו בני ישראל הנכנעים מדורות גלות, להרכין ראש על כל גל וגל, ולהשליך להם ממונם וכבודם – למען לשמור על החיים – ששוויו גדול מכל כסף וכבוד אשר בעולם – במקום שאין דרך אחר להציל את הנפש – כי מתכסיסי מלחמה היא, לברח ולהנצל לכל מקום שאפשר בשעה שהאויב גובר בכלי משחית...

"מן המיצר", עמ' יא-יב, הרב וייסמנדל.

הרב וייסמנדל, 1903-1957, בכיר תלמידי ישיבת נייטרה, התמחה בפיענוח כתבי יד יהודיים עתיקים ובהמצאת פטנטים. בתקופת השואה היה מפעילי 'קבוצת העבודה' שליקטו בשיטתיות ידיעות ועדויות, העבירו ליהודי סלובקיה והונגריה ולעולם החופשי מידע על הרצח, על רכבות המוות ועל המחנות, והפיצו את עדויותיהם של הבורחים מאושוויץ, הידועות בכינוי 'הפרוטוקולים של אושוויץ'. מטרתם העיקרית הייתה להפסיק את השילוחים מסלובקיה באמצעות שוחד לפקידות הסלובקית והנאצית. מאוחר יותר התגלגלה פרשה זו ליוזמת הצלה של רבבות מיהודי אירופה הידועה בכינוי 'תכנית אירופה'.